

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 49
van **ROBRECHT BOTHUYNE**
datum: 25 oktober 2019

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Waterscan - Stand van zaken

Om de duurzaamheid te bevorderen, kunnen waterscans worden uitgevoerd. Daarnaast zal het watergebruik besproken worden, de meterstand nagekeken, nazicht van de werking van die watermeter en een rondgang in de woning met het opzoeken van besparingsmogelijkheden. Op basis van de vaststellingen kunnen advies, tips en trics meegegeven worden.

Voor beschermde klanten, voor klanten die doorverwezen werden door OCMW, centrum algemeen welzijnswerk (CAW) of een andere instelling voor schuldbemiddeling en voor klanten bij wie een gratis energiescan werd doorgevoerd, kan een gratis waterscan worden aangevraagd.

Daarnaast kan men tegen een standaardtarief een scan laten uitvoeren.

1. Hoeveel waterscans werden uitgevoerd in 2017 en 2018 en de eerste zes maanden van 2019? Graag totaal aantal per jaar en opdeling naar:
 - a) drinkwatermaatschappij;
 - b) provincie;
 - c) of het om het standaardtarief ging bij de aanvraag tot scan of over een gratis scan.
2. Hoeveel bedroeg het totale budget dat uitgetrokken werd voor het uitvoeren van waterscans in 2017 en 2018 en de eerste zes maanden van 2019? Graag totaalbedrag per jaar en opdeling naar:
 - a) Drinkwatermaatschappij;
 - b) provincie.
3. Op welke manier gebeurt de opvolging van de waterscans?
4. Kan worden vastgesteld dat er na een waterscan duurzamer met water omgesprongen wordt? Kan de minister dat staven met cijfergegevens?
5. Graag een overzicht van alle proefprojecten inzake de implementatie van de digitale watermeter met opgave van:
 - a) drinkwatermaatschappij;
 - b) provincie;

- c) traject - timing;
 - d) budget dat hiervoor uitgetrokken wordt/werd.
6. Binnen de verschillende proefprojecten loopt er via De Watergroep een project in Oost-Vlaanderen in Laarne/Kalken.
 7. Wat zijn de eerste conclusies ter zake? Waar zal men bijsturen?
 8. Via welke tools zal de minister het aantal waterscans doen stijgen in de tijd? Wanneer zal een evaluatie volgen van de waterscan op zich?

ANTWOORD

op vraag nr. 49 van 25 oktober 2019

van **ROBRECHT BOTHUYNE**

1. De VMM publiceert de gevraagde cijfers jaarlijks in het rapport 'Statistieken Toepassing Algemeen Waterverkoopreglement'. Aanvullend aan dit rapport kan u de gevraagde cijfers ook per gemeente en per provincie raadplegen via de Excel-tabel die u als bijlage van het rapport eveneens kan terugvinden op de website van de VMM.

Het rapport en de bijlage voor 2017 kan u terugvinden via:
<https://www.vmm.be/publicaties/statistieken-toepassing-algemeen-waterverkoopreglement-2017>

Het rapport en de bijlage voor 2018 kan u terugvinden via:
<https://www.vmm.be/publicaties/statistieken-toepassing-algemeen-waterverkoopreglement-jaar-2018>

De cijfers voor 2019 zijn nog niet beschikbaar.

2. In juli 2017 heeft mijn voorganger Joke Schauvliege samen met de watermaatschappijen een afsprakenkader Waterscan opgesteld waarin het streefcijfer van 1000 waterscans per jaar werd opgenomen.
Alle drinkwaterbedrijven hebben hiervoor de nodige budgetten voorzien om minimaal 1000 waterscans, proportioneel verdeeld onder de drinkwaterbedrijven, uit te voeren. Het blijkt dat de watermaatschappijen dit streefcijfer niet halen. De watermaatschappijen stellen dat de vraag ontbreekt. Uit de evaluatie van het afsprakenkader die de VMM in 2018 heeft gedaan blijkt dat ook bijkomende sensibilisatie, in de eerste plaats bij intermediairen zoals het OCMW, en het verruimen van de doelgroep die recht heeft op een gratis waterscan, de inzet van het instrument zouden kunnen vergroten.
We onderzoeken momenteel welk gevolg we hier aan geven.
3. In het rapport 'statistieken toepassing AWVR' dat de VMM jaarlijks publiceert wordt het aantal uitgevoerde waterscans gerapporteerd. De VMM heeft in 2018 ook een rapport uitgebracht over de uitvoering van het afsprakenkader waterscan.
4. Uit de eerste resultaten van de uitgevoerde waterscans kunnen we vaststellen dat de waterscan een effect heeft bij de klanten die een waterbesparingspotentieel hebben. Een waterbesparingspotentieel betekent dat de klanten een hoger verbruik hebben dan gemiddeld. Bij de meeste klanten (70%) werd een daling van het waterverbruik vastgesteld na de waterscan, bij de andere (30%) een (lichte) stijging. Wanneer we kijken naar de daling in waterverbruik in absolute cijfers, stellen we vast dat de daling aanzienlijk is.
Deze daling in het waterverbruik is vaak te wijten aan een lek dat werd hersteld of het plaatsen van waterbesparende toestellen (WC met spaarknoppen, waterbesparende douchekop). Een daling van het verbruik na een waterscan gaat niet noodzakelijk gepaard met een effectieve gedragswijziging bij de klant.
5. De drinkwatermaatschappijen zijn bevraagd en hebben de volgende info aangeleverd:
 - De Watergroep

Voor De Watergroep lopen er momenteel 7 pilootprojecten. Iedere piloot heeft een specifiek doel. Er worden verschillende types van digitale watermeters getest die momenteel beschikbaar zijn. Tevens worden ook de verschillende dataprotocolen voor het uitsturen van de gegenereerde data getest.

De piloten zijn verspreid over het gehele werkingsgebied van De Watergroep. Momenteel zijn de digitale watermeters in het net van De Watergroep geplaatst. Bedoeling is dat deze daar blijven tot medio 2020. De resultaten van deze piloten, samen met de ervaring van de andere waterbedrijven, zullen bepalend zijn voor de strategie en praktische keuzes bij de uitrol naar potentieel alle klanten van De Watergroep.

Piloot 1: Eigen personeel

In totaal werden 100 digitale watermeters bij eigen collega's geplaatst. Deze zijn verspreid over het gehele werkingsgebied van De Watergroep.

Het doel van deze piloot is tweevoudig: door de spreiding wordt het netwerk voor de datatransmissie getest over het gehele werkingsgebied en kunnen de eigen collega's ook hun ervaringen meedelen over digitale watermeters. De collega's dragen de waarden uit van het bedrijf dus is het belangrijk dat zij ook meegenomen worden in dit project en voeling krijgen met dit nieuw gegeven.

Piloot 2: een B2B klant

In totaal zijn 200 digitale watermeters geplaatst bij en op vraag van een niet-huishoudelijke klanten van De Watergroep. Het doel van deze klanten is om alle verbruiksstromen in kaart te brengen (verwarming – water -elektriciteit). Tevens wensen zij ook een directe waarschuwing als er van de digitale watermeter een signaal gegeven wordt van een mogelijk lek.

Deze gebouwen zijn verspreid over het gehele werkingsgebied van De Watergroep. Het doel van deze piloot is dat ook hier het netwerk voor datatransmissie kan getest worden. Bijkomend kan er ook onderzocht worden of men al dan niet gebruik moet maken van versterkers om het signaal van de data uit het gebouw te krijgen. Aangezien er in deze piloot vrij veel recente gebouwen zijn die sterk geïsoleerd zijn en waar metaal in verwerkt zit, vormt dit al een uitdaging op zich. Uiteraard heeft dit ook een financiële impact aangezien het aanschaffen van dergelijke versterkers een extra financiële kost is. Ook worden in deze piloot de alarmen die zouden kunnen gegenereerd worden door de digitale watermeter getest (tijdstip melding alarm/reactie klant op melding).

Piloot 3: Lokeren

In totaal werden er 103 digitale watermeters met regelbare klep geïnstalleerd. Dit in het centrum van Lokeren (Oost-Vlaanderen) in samenspraak met de sociale huisvestingsmaatschappij.

De lokalen zijn gecentraliseerd en liggen niet ver van elkaar verspreid in een stadsomgeving.

Het doel van deze piloot is vooral om de afsluitklep te testen. De sociale huisvestingsmaatschappij wordt veelvuldig geconfronteerd met verhuizen. De afsluitbare klep kan een hulp zijn om de verhuisprocedure die momenteel gangbaar is te vereenvoudigen. Tevens wordt ook betwisting over de index tussen de vertrekkende en nieuwe bewoner vermeden. Een belangrijk aspect van deze piloot is het uittesten van de regelbare afsluitklep (minimaal debiet/volledig dicht/opnieuw openen op afstand), die potentieel ook mogelijkheden biedt bij het beheer van wanbetalingen.

Piloot 4: Toverberg te Leuven

In totaal werden er 255 digitale watermeters in deze geïsoleerde zone geplaatst.

Deze piloot bevindt zich in de regio Leuven (Vlaams-Brabant).

Het doel van deze piloot is om na te gaan in welke mate de digitale watermeter een positief hulpmiddel is in de strijd tegen NRW (Niet in rekening gebracht water, ook

wel "lekverlies" genoemd). De regio Toverberg is een geïsoleerde zone, die zeer recent vernieuwd werd (leidingnet), met de aanwezigheid van een digitale meter die exact aangeeft hoeveel water in de zone wordt toegevoerd. De digitale watermeters in iedere woning laten toe eventuele lekverliezen te bepalen en een sluitende waterbalans te maken. Dergelijke nauwkeurige waterbalansen moeten het in de toekomst mogelijk maken de productie nauwkeuriger af te stemmen op de vraag van de klant.

Piloot 5: Laarne/Kalken

In totaal werden er 225 watermeters geïnstalleerd verspreid over de gemeente Laarne/Kalken.

Deze piloot bevindt zich in Oost-Vlaanderen.

Deze regio is representatief voor 70% van het werkingsgebied van De Watergroep (aantal aansluitingen/aantal inwoners/landelijke omgeving). Belangrijk is ook om mee te geven dat er gevraagd is aan de klanten om vrijwillig deel te nemen. Zij werden vooraf geïnformeerd via verschillende bewonersvergaderingen. Er zal nadien ook feedback worden gevraagd aan de klant.

Het doel was dan ook om na te gaan hoe de klant tegenover digitalisering staat. Hoe denkt hij erover. Wat zijn de vragen die een klant heeft rond een digitale watermeter. En bovenal hoe ervaart hij de communicatie die een waterbedrijf hierover mee deelt. Voor De Watergroep was het doel tweevoudig: technische werking in een landelijke omgeving en ervaring en appreciatie door de klant

Piloot 6: Langemark-Poelkapelle

In totaal werden er 80 digitale watermeters geplaatst.

De regio is heel geconcentreerd in een zeer landelijke omgeving in West-Vlaanderen.

Deze piloot heeft als doel om na te gaan of de digitale watermeter bruikbaar is voor bewaking van de kwaliteit van het drinkwater. In het verleden werd De Watergroep hier geconfronteerd met terugstroom van putwater in het leidingwaternet als gevolg van wanverbindingen. Dit heeft in het verleden zware bacteriologische verontreinigingen veroorzaakt met periodes van ondrinkbaarheid met kookadvies naar haar klanten. Met de huidige watermeters is het lokaliseren van de terugstroom in het net niet, tot zeer moeilijk/quasi onmogelijk te detecteren. Een digitale watermeter laat toe terugstroom onmiddellijk te detecteren. Dit door de aanwezige alarm functie bij "backflow". Het doel hier is het testen of de alarm functie bij terugstroom voldoende geschikt is om kwaliteitsproblemen vroegtijdig te detecteren .

Piloot 7: Clip- ons

In totaal werden er 145 clip-ons geplaatst op de huidige bestaande Maddalena watermeters.

Deze zijn verspreid over het gehele werkingsgebied van De Watergroep.

Het doel is om de huidige mechanische watermeter die maar recent in het net staat "slim" te maken door er een clip-on op te plaatsen. De proef zal de betrouwbaarheid van dit type meting nagaan, in vergelijking met de performantie van een digitale meter. De installatie van dergelijke clip-ons is potentieel eenvoudiger en goedkoper dan de volledige vervanging door een digitale meter.

Verder worden er testen uitgevoerd in samenwerking met Fluvius om de digitale watermeter te laten connecteren met de digitale elektriciteitsmeter. Hier gaat De Watergroep we nagaan in welke mate dit mogelijk is met de generatie digitale watermeters die momenteel beschikbaar zijn. Het grote voordeel hier is dat de digitale elektriciteitsmeter gaat zorgen voor het transport van de gegenereerde data (water – gas – elektriciteit) naar een platform om vandaar de data naar ieder utiliteitsbedrijf te versturen waar het intern dan kan verwerkt worden. Dit biedt ook een oplossing voor de batterijlevensduur van de digitale watermeter. Deze moet

minstens 16 jaar zijn. Bij de digitale elektriciteitsmeter is dit uiteraard geen probleem.

- FARYS
FARYS heeft momenteel een 3-tal zeer kleinschalige projecten lopen of op stapel. In totaal betreft dit een kleine 200 watermeters in West en Oost-Vlaanderen. Volgend jaar wenst FARYS vooral te focussen op het digitaliseren van grote meters waarvan FARYS er tegen 2021 een 300 in het net wil plaatsen.
- Pidpa
Pidpa is bezig met een Proof of Concept voor het gebruik van digitale meters. Momenteel staan er een 60-tal digitale meters, bij eigen personeelsleden en geselecteerde klanten. In januari 2020 wordt dit uitgebreid met de uitrol van een 600-tal digitale meters op verschillende plaatsen in de provincie Antwerpen. De resultaten van deze Proof of Concept bepalen mee de verdere aanpak, de timing en het benodigde budget voor een uitrol op grote schaal.
- Water-link (geen proefproject)
Water-link heeft onlangs zijn vijftigduizendste digitale watermeter geïnstalleerd. Tegen eind 2021 moeten alle 200.000 meters vervangen zijn in het verzorgingsgebied. Het startschot van het project werd in november 2018 gegeven. Ondertussen heeft Water-link al digitale watermeters geplaatst in Ekeren, Antwerpen (2000 en 2030), Hoboken en Wilrijk. Dit jaar zullen ook nog de meters in Edegem aan de beurt komen. Het project wordt als budgetneutraal tot licht positief beschouwd, onder andere omdat de analoge meters aan vervanging toe waren.
- IWVA (geen proefproject)
IWVA heeft ondertussen 3000 digitale meters geïnstalleerd. Dit is budgetneutraal gezien dit o.a. de normale vervangingscyclus van 16 jaar volgt. Vanaf 2020 worden de grote diameters versneld vervangen gespreid over een periode van 4 jaar en wordt er ook gestart met een pilootproject met 50 slimme kranen.
- AGSO Knokke-Heist (geen proefproject)
AGSO Knokke Heist is bezig met de uitrol van de digitale watermeters. Tot op heden zijn er reeds 2.400 geïnstalleerd.
Ze beogen deze uitrol te doen in een periode van ca 6 jaar tegen 2025.

6. Zie toelichting bij vraag 5 (Piloot Laarne/Kalken)
7. Het onderzoek loopt tot minstens eind 2019. De eerste conclusies en mogelijke bijsturingen kunnen begin 2020 verwacht worden.
8. Ik zal de resultaten van de waterscan verder onderzoeken in overleg met de VMM en de drinkwaterbedrijven en bekijken welke mogelijkheden er zijn om de doelstelling van het instrument te bereiken.